

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ



"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з навчально-методичної роботи

Ольга ЧЕРЕМСЬКА

Українська мова (білозерська)

робоча програма навчальної дисципліни
для слухачів підготовчого відділення

Галузь знань *усі*
Спеціальність *усі*

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
іноземна (українська)

Завідувач кафедри
українознавства і мовної підготовки іноземних громадян

Ольга ЧЕРЕМСЬКА

Харків
2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян.
Протокол № 2 від 23.09.2021 р.

Розробники:

Дьолог Ольга Станіславівна – к. філол. н., доцент кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян;

Ходарева Ірина Миколаївна – к. філол. н., доцент кафедри українознавства і мовної підготовки іноземних громадян.

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри –розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна "Українська мова як іноземна. Базовий рівень" є обов'язковою дисципліною для слухачів підготовчого відділення, формує володіння основними видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, діалогічне і монологічне мовлення, читання, письмо і говоріння); закладає основи використання лексичного мінімуму рівня мінімальної комунікативної достатності, який обслуговує повсякденну і соціально-культурну сфери нефахового спілкування (A2). Мета навчальної дисципліни: сприяти слухачам підготовчого відділення у вивченні та засвоєнні основних понять і категорій мови як засобу комунікації у міжкультурному середовищі, формувати навички правильно й логічно висловлювати свої думки українською мовою відповідно до комунікативної ситуації.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	1
Семестр	1, 2
Кількість кредитів ECTS	18
Форма підсумкового контролю	іспит

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Українська мова як іноземна. Початковий рівень	Усі

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
Лінгвістична	Уміння здійснювати мовленнєве спілкування в усній формі в повсякденній і соціально-культурній сферах нефахового спілкування; розуміти на слух головну та додаткову інформацію повідомлення, діалогу; читати тексти, побудовані на основі лексико-граматичного матеріалу відповідно до базового рівня; будувати письмове монологічне висловлювання репродуктивно-продуктивного характеру на запропоновану тему відповідно до комунікативної настанови, письмове монологічне висловлювання репродуктивного характеру на основі прочитаного або прослуханого тексту. Уміння самостійно продукувати зв'язні висловлювання відповідно до комунікативно поставленої настанови, будувати монологічне висловлювання репродуктивного характеру на основі прочитаного або прослуханого тексту різної формально-змістової структури та комунікативної спрямованості, виражати ставлення до фактів, подій, викладених у тексті, дійових осіб і їх учинків.
Ціннісно-смілова	Формування ціннісних орієнтирів студента, уміння обирати цільові стратегії поведінки, використовуючи вмотивовані комунікативні засоби

Комунікативна	Знання способів взаємодії з оточенням, окремими людьми; навички роботи в групі, виконання різних соціальних ролей у колективі; уміння презентувати себе тощо.
---------------	---

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Функціонування граматичних форм і структур у комунікативній сфері.

Тема 1. Практична фонетика. Орфоепія. Лексика.

- 1.1. Алфавіт. Співвідношення між літерами та звуками.
- 1.2. Поділ звуків на голосні та приголосні. Дзвінки й глухі, тверді й м'які приголосні.
- 1.3. Основні чергування голосних і приголосних звуків. Асиміляція приголосних. Спрощення у групах приголосних.
- 1.4. Подвоєні приголосні. Засоби милозвучності української мови. Слово, склад. Наголос і ритміка. Правила вимови.
- 1.5. Синоніми, антоніми, омоніми.

Тема 2. Іменник як граматична категорія.

- 2.1. Категорія роду іменників.
- 2.2. Поділ іменників на відміни в українській мові.
- 2.3. Тверда і м'яка, мішана групи іменників
- 2.4. Особливості відмінювання іменників I відміни.
- 2.5. Особливості відмінювання іменників II відміни.
- 2.6. Особливості відмінювання іменників III відміни.
- 2.7. Особливості відмінювання іменників IV відміни.
- 2.8. Невідмінювані іменники.
- 2.9. Особливості відмінювання власних імен в українській мові (поняття імені, імені по батькові, прізвища).
- 2.10. Особливості вживання власних імен при звертанні.

Тема 3. Прикметник як граматична категорія.

- 3.1. Категорія роду у прикметників.
- 3.2. Категорія числа у прикметників.
- 3.3. Особливості відмінювання прикметників твердої і м'якої групи.
- 3.4. Відмінкові форми прикметників жіночого, чоловічого, середнього роду.
- 3.5. Відмінювання прикметників у множині і однині.
- 3.6. Ступені порівняння прикметників.

Тема 4. Узгодження прикметників з іменниками.

- 4.1. Поняття словосполучення.
- 4.2. Типи управління у словосполученнях.
- 4.3. Словосполучення типу іменник+прикметник.
- 4.4. Словосполучення типу іменник+іменник.

Тема 5. Займенник як граматична категорія.

- 5.1. Види розрядів займенників.
- 5.2. Особливості відмінювання особових займенників в однині і множині.
- 5.3. Особливості вживання і відмінювання зворотного займенника *себе*.

5.4. Відмінювання вказівних займенників **той, цей**.

5.5. Особливості вживання і відмінювання питальних, відносних, означальних займенників.

Тема 6. Числівник як граматична категорія.

6.1. Прості, складні, складені числівники.

6.2. Цілі і дробові числівники.

6.3. Особливості відмінювання кількісних і порядкових числівників.

6.4. Узгодження числівників з іменниками.

Тема 7. Дієслово і дієслівні форми як граматична категорія.

7.1. Категорія особи дієслова (I, II, III особи).

7.2. Категорія дієвідміни дієслова (I, II дієвідміна). Складні випадки відмінювання дієслів.

7.3. Категорія числа дієслова (однина і множина).

7.4. Категорія часу дієслова (минулий, теперішній, майбутній час).

7.5. Категорія виду дієслова (доконаний і недоконаний вид).

7.6. Безособові дієслова.

7.7. Дієприкметник як форма дієслова.

7.8. Дієприслівник як форма дієслова.

7.9. Дієслова і віддієслівні іменники.

7.10. Трансформація дієслівних словосполучень в іменні.

Тема 8. Прислівник як граматична категорія.

8.1. Особливості вживання прислівників в українській мові.

8.2. Синтаксичний зв'язок прислівника з дієсловом.

8.3. Особливості вживання означальних прислівників (на позначення способу дії (**по-українськи, по-німецьки, по-нашому, пішки**), ступеня інтенсивності дії або міри вияву якісної ознаки (**дуже, надзвичайно, трохи**)).

8.4. Особливості вживання обставинних прислівників характеристики дії за часовими відношеннями (**тепер, нині, щороку, завжди**)

8.5. Особливості вживання безособово-предикативних прислівників на позначення зумовленості, необхідності або доцільності дії (**треба йти, необхідно виконати, потрібно сказати**)).

Змістовий модуль 2. Функціонування синтаксичних структур у комунікативній сфері.

Тема 9. Просте речення.

9.1. Граматична основа речення.

9.2. Типи простого речення.

9.3. Будова простого поширеного речення.

9.4. Головні і другорядні члени речення.

9.5. Другорядні члени речення. Їхня роль у реченні, узгодженість з головними членами речення.

9.6. Побудова простих речень за граматичними конструкціями.

9.7. Поняття стверджувального, заперечного, запитального речень. Роль інтонації.

9.8. Побудова стверджувальних і заперечних відповідей на запитання.

Тема 10. Способи вираження суб'єкта і предиката у простому реченні.

10.1. Способи вираження граматичного суб'єкта (іменник, займенник, субстантивно-

ваний прикметник у формі називного відмінка; сполучення іменників з числівниками або прислівниками).

10.2. Способи вираження логічного суб'єкта (іменник або займенник у формі знахідного відмінка без прийменника; іменник або займенник у формі родового відмінка з прийменником *у*; іменник або займенник у формі давального відмінка).

10.3. Способи вираження предиката (дієслово дійсного та наказового способу в теперішньому, минулому й майбутньому часі; сполучення фазових дієслів *стати, почати, закінчувати, продовжувати* з інфінітивом; сполучення дієслів з модальним значенням з інфінітивом; сполучення дієслів руху з інфінітивом; сполучення особової форми фазового дієслова з іменником; сполучення предикативного прислівника *можна, треба, потрібно, необхідно* з інфінітивом; предикативний прикметник; предикативний прислівник; прикметники та прислівники у формі вищого та найвищого ступенів порівняння).

Тема 11. Порядок слів у реченні.

11.1. Препозиція групи підмета, постпозиція групи присудка

11.2. Детермінант на початку речення (препозиція групи присудка, постпозиція групи підмета).

11.3. Залежність порядку слів у реченні від членування.

11.4. Особливості розташування слів у словосполученнях

Тема 12. Складне речення.

12.1. Структура складного речення.

12.2. Види складних речень.

12.3. Складні сполучникові і безсполучникові речення.

12.4. Складносурядні і складнопідрядні речення.

12.5. Види складнопідрядних речень.

12.6. Побудова складнопідрядних речень.

12.7. Пряма і непряма мова. Вживання сполучника *що* при заміні прямої мови непрямою.

Тема 13. Текст як форма реалізації мовленнєвої діяльності.

13.1. Поняття тексту.

13.2. Види тексту за типами мовлення.

13.3. План тексту і тези.

13.4. Особливості складання плану тексту.

13.5. Питальний, називний, тезовий, цитатний плани тексту.

Перелік практичних занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці "Рейтинг-план навчальної дисципліни".

Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни викладач застосовує пояснювально-ілюстративний (теми 1, 2, 4, 6, 8, 9, 13), проблемно-пошуковий (теми 5, 7, 8, 9, 10,11), евристичний (теми 3, 5, 13) та репродуктивний (теми 1, 2, 3, 5, 8, 12) методи навчання. Для активізації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності слухачів підготовчого відділення застосовуються презентації, бесіди.

У процесі викладання навчальної дисципліни за комунікативними методами викладання української мови як іноземної для активізації навчально-пізнавальної діяльності слухачів підготовчого відділення передбачене застосування технології змішаного навчання, активних та інтерактивних навчальних технологій, серед яких: практичні заняття проблемного характеру, робота в малих групах, презентації.

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у слухачів підготовчого відділення враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою: **поточний контроль, підсумковий контроль.**

Поточний контроль охоплює роботу слухачів підготовчого відділення під час практичних занять, на яких можна отримати 39 балів за активну участь у виконанні практичних завдань за темами, зокрема виконання вправ, та роботу в групах; 9 балів за виконання індивідуальних творчих завдань; 12 балів за виконання підсумкових контрольних робіт, що проводяться у формі письмової роботи (читання – техніка, темп, інтонація; аудіювання – тестові завдання; говоріння – інсценування діалогів). Максимальна сума – 60 балів, мінімальна сума, що дозволяє скласти іспит, – 35 балів.

Підсумковий контроль знань та компетентностей слухачів підготовчого відділення з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення іспиту, завданням якого є перевірка розуміння програмового матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності практичного застосування накопичених знань тощо.

Результат іспиту оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів).

Слухача підготовчого відділення слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів за іспит – 25.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведеною в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал	
Змістовий модуль 1. Функціонування граматичних форм і структур у комунікативній сфері				
Тема 1	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою « <i>Практична фонетика. Орфоенія. Лексика</i> » (20 год)	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики. Монологічне та діалогічне мовлення.		
Тема 2	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою « <i>Іменник як граматична категорія</i> » (20 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань (робота в групах)	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення.		
Тема 3	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою « <i>Прикметник як граматична категорія</i> » (20 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань (робота в групах)	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення.		
Тема 4	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою « <i>Узгодження прикметників з іменниками</i> » (20 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення.	Індивідуальні завдання	3
Тема 5	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою « <i>Займенник як граматична категорія</i> » (20 год.)	Активна участь у виконанні	3

			практичних завдань (робота в групах)	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення.		
Тема 6	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою «Числівник як граматична категорія» (20 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення.		
Тема 7	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою «Дієслово і дієслівні форми як граматична категорія» (20 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань (робота в групах)	3
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення		
Тема 8	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою «Прислівник як граматична категорія» (20 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
	Практичне заняття	Повторення, систематизація і узагальнення матеріалу змістового модуля 1. Комплексна контрольна робота (читання, аудіювання, письмо, говоріння) (6 год.)	Читання (техніка, темп, інтонація)	2
			Аудіювання (тестові завдання) Говоріння (інсценування діалогів)	2 2
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення. Підготовка до комплексної контрольної роботи (читання, аудіювання, говоріння)		
Змістовий модуль 2. Функціонування синтаксичних структур у комунікативній сфері				
Тема 9	Аудиторна робота			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою «Просте речення» (22 год.)	Активна участь у виконанні практичних за-	3

			вдань Індивідуальні завдання	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення.		
Тема 10	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою «Способи вираження суб'єкта і предиката у простому реченні» (22 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення.		
Тема 11	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою «Порядок слів у реченні» (22 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення.		
Тема 12	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою «Складне речення» (22 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань	3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення.		
Тема 13	<i>Аудиторна робота</i>			
	Практичне заняття	Практичні заняття за темою «Порядок слів у реченні» (22 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань Індивідуальні творчі завдання	3 3

Практичне заняття	Повторення, систематизація і узагальнення матеріалу змістового модуля 2. Комплексна контрольна робота (читання, аудіювання, говоріння) (6 год.)	Читання (техніка, темп, інтонація)	2
		Аудіювання (тестові завдання)	2
		Говоріння (складання діалогів за моделями та самостійно, участь у дискусії)	2
	<i>Самостійна робота</i>		
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Виконання вправ. Вивчення лексики й граматичних правил. Монологічне та діалогічне мовлення.		
Іспит			40
Загальна максимальна кількість балів			100

Рекомендована література

Основна

1. Дегтярєва Т. О., Дядченко Г. В. Українська мова для іноземців. Рівень А 1: навчальний посібник. Суми, 2019. 280 с.
2. Мазурик Д. Українська мова для іноземців. Крок за кроком. Харків, 2019. 288 с.
3. Ушакова Н. І., Алексеєнко Т. М., Кушнір І. М., Манівська Т. Є, Петренко І. П. Паралель. Українська мова для початківців. Базовий курс: навчальний посібник. Харків, 2018. 112 с.
4. Ушакова Н. І., Алексеєнко Т. М., Кушнір І. М., Петренко І. П. Паралель. Українська мова для початківців. Основний курс: навчальний посібник. Харків, 2019. 118 с.

Додаткова

5. Голованенко Є., Дегтярєва Т. Українська мова для іноземців. Рівень А 1. Суми, 2020. 279 с.
6. Лисенко Н., Кривко Р., Світлична Є., Цапко Т. Українська мова для іноземних студентів. Навчальний посібник. Київ, 2019. 240 с.
7. Щепка О. А. Українська мова як іноземна. Початковий рівень: навчальний посібник для іноземних студентів початкового етапу навчання. Маріуполь, 2018. 206 с.
8. Ющук І., Бондарчук Ю., Мушкудіані О. Українська мова для іноземців. Довідник. Тернопіль, 2021. 168 с.